

สุรีพันธ์ เสนานุช

ผู้เชี่ยวชาญ ฝ่ายวิจัย สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

surephan@ftpi.or.th

Saemaul Undong

การออกแบบความสำเร็จ

ขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้า
กับปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม
ในปี พ.ศ. 2558

เลขานุการสภาพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ระบุว่า

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ
ในสังคมไทย ยังมีความรุนแรงขึ้น
ฐานะของคนรวยกับคนจน

ห่างกันถึง 22 เท่า

ต่อมาในปี พ.ศ. 2560

องค์การอ็อกแฟม (Oxfam)

ประเทศไทย รายงานว่ารายได้ 1 ปี

ของคนรวยที่สุดคนไทย

สามารถนำมาใช้ลดความยากจน

ของคนทั้งประเทศ

ความเหลื่อมล้ำไม่ใช่ปัญหาที่แก้ไม่ได้

วิสัยทัศน์ผู้นำ และการออกแบบ

กระบวนการ คือปัจจัยของความสำเร็จ

Saemaul Undong

รูปแบบการพัฒนาชนบทของเกาหลีใต้

สามารถแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ระหว่างเมืองกับชนบทได้ ภายใน 6 ปี

และสามารถช่วยลดความแข็งแกร่ง

ให้กับประเทศจนถึงปัจจุบัน

วิภคตี: นำปสุชวีตทีคตีกว่า

จุดเริ่มต้นของ Saemaul Undong คือ ความทุกข์ยากหิวโหยที่จุดประกายความปรารถนาไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า ด้วยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์คือ ประธานาธิบดี ปัก จุง ฮี ในช่วงเวลาที่ประเทศมีความยากลำบาก หลังจากหลุดพ้นจากการเข้าครอบครองของญี่ปุ่น ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะในชนบทอดอยากหิวโหย พื้นที่ 67.8% เป็นภูเขา มีพื้นที่ทางการเกษตรเพียง 17% ขณะที่จำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้นทุกปี 80% ของคนชนบทมีรายได้ต่ำกว่าคนเมือง จึงมีการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำ

ดังนั้น ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1970 ประธานาธิบดี ปัก จุง ฮี ประกาศในการประชุมเจ้าหน้าที่รัฐบาลว่า

“ เราต้องมี
ความปรารถนาที่จริงใจ
ในการปรับปรุงชีวิต
คนยากจนในชนบท ”

และ

“ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
ต้องสนับสนุน
ให้ชุมชนทำงานหนัก ”

รูปแบบการพัฒนาชนบทที่เรียกว่า Saemaul Undong จึงเกิดขึ้นในปีนั้นเอง โดยมีความหมายดังนี้

Sae แปลว่าใหม่ Maul คือหมู่บ้านหรือชุมชน ส่วน Undong หมายถึง การขับเคลื่อน

ดังนั้นในความหมายของ Saemaul Undong จึงมีนัยสำคัญก็คือ การขับเคลื่อนชุมชนไปสู่ชีวิตใหม่นั้นเอง

แนวคิดในการปฏิบัติที่สำคัญของประธานาธิบดี ปัก จุง ฮี ก็คือให้เริ่มต้นในสิ่งเล็กๆ อย่าทำในเรื่องใหญ่ ดังนั้นในฤดูหนาวของปีนั้น รัฐบาลได้นำซีเมนต์ส่งให้ในชนบทจำนวน 35,000 แห่ง แต่ละหมู่บ้านจะได้รับซีเมนต์จำนวน 335 ถุง โดยให้คนในหมู่บ้านตัดสินใจเองว่าจะนำซีเมนต์นั้นไปใช้ประโยชน์อะไร เช่น หมู่บ้านแห่งหนึ่งได้นำไปทำอ่างซักผ้าให้ในหมู่บ้าน ซึ่งที่ผ่านมาต้องนำไปซักตามลำคลอง หรือห้วยน้ำอย่างยากลำบาก

หลังจากเกิดการทำงานร่วมกัน และเห็นความสำเร็จที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนก็ตามมาโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

คำแนะนำ ให้ความรู้ พัฒนาผู้นำ แต่ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจ และลงมือทำ จากโครงการปรับปรุงด้านกายภาพนำไปสู่การพัฒนาด้านเกษตรกรรมทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เป็นช่วงเวลา que เรียกว่า Green Revolution รัฐส่งเสริมให้มีการเพิ่มผลิตภาพในภาคการเกษตร ทั้งการใช้เทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรม ทำให้ภายในเวลาเพียง 6 ปี รายได้ของประชาชนในชนบทไม่มีช่องว่างกับรายได้ของคนเมืองอีกต่อไป

ในปี ค.ศ. 1980 - 1990 การพัฒนาด้านเกษตรกรรมไม่เพียงแต่จะขจัดความหิวโหยและความยากจนออกไปจากชนบท แต่ยังทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศเกาหลีใต้สูงขึ้น ผลิตผลทางการเกษตรเข้าสู่อุตสาหกรรม ในปี ค.ศ. 1995 จึงเป็นช่วงเวลาของ Value Revolution การสร้างมูลค่าสินค้าทางการเกษตรให้สูงขึ้น โดยการพัฒนาเทคโนโลยี และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ก้าวอย่างมั่นใจ ด้วยกลไกสนับสนุน

แม้ว่าแนวคิดหลักของ Saemaul Undong คือสร้างการมีส่วนร่วม แต่ในทางปฏิบัติประธานาธิบดี ปัก จุง ฮี บอกกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปทำงานกับชุมชนอย่างชัดเจนว่า **“อย่าปล่อยให้ชุมชนล้มเหลว”** ดังนั้นกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ จึงมีส่วนสำคัญกับความสำเร็จเท่าๆ กับนโยบายรัฐที่สร้างกลไกสนับสนุนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ชุมชนก้าวไปสู่ความสำเร็จที่คาดหวัง จึงมีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ขึ้นมาเป็นกลไกสนับสนุนในหลายด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีมี Yangyeong Agriculture Technology Support Center ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัด Kyunggi มีภารกิจในการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้มีความสอดคล้องกับการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เช่นเดียวกับ

Agriculture Machinery Rental Center, ในจังหวัด Gyeonggi มีภารกิจในการพัฒนาเครื่องมือทางการเกษตรเพื่อทำให้การทำเกษตรกรรมมุ่งไปสู่ Smart Farming การทำงานของทั้งสององค์กร มุ่งเน้นที่การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลิตภาพ และมุ่งไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืนในอนาคต

นอกจากการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีแล้ว ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชนก็คือผู้นำชุมชน ซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ได้มีการจัดตั้ง Canaan Farmers School, ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัด Kangwon มีภารกิจในการพัฒนาผู้นำตั้งแต่ทัศนคติ การมีวินัย เป็นผู้นำในการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากตนเอง ไปสู่ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ แนวทางของ Canaan Farmers School ได้รับการยอมรับ

ไปทั่วโลก มีนักพัฒนาชุมชน และผู้นำชุมชนจากหลายประเทศมาเข้าฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

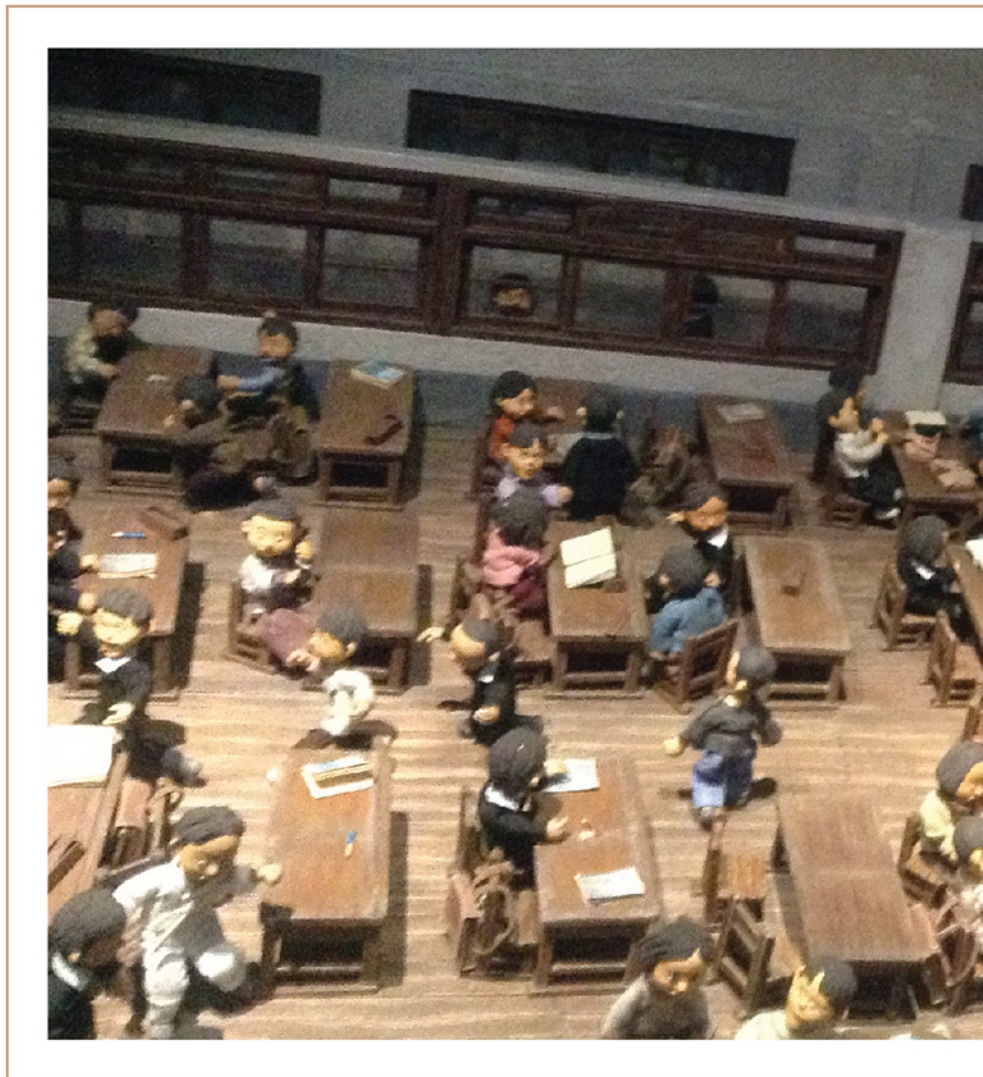
กลไกสนับสนุนที่สำคัญอีกหนึ่งกลไกก็คือ กลไกตลาด ที่ Korea Agricultural Cooperative Marketing Inc., Yangjae, ใน Seoul นอกจากจะเป็นตลาดของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรขนาดใหญ่ที่ให้ราคาที่เป็นธรรมต่อเกษตรกรแล้วยังเป็นตัวกลางของผู้บริโภคในการให้ความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยด้วยการให้การรับรองมาตรฐาน นำเสนอความต้องการจากตลาดไปสู่เกษตรกรทำให้เกษตรกรมีข้อมูลในการพัฒนาผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

ตั้งต้นที่คนในชุมชน

ความสำเร็จของ Saemaul Undong คือแนวคิดในการทำงานชุมชนของผู้วางนโยบายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในพื้นที่ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก *“Putting People First”* คือสิ่งที่ต้องคำนึงถึงทุกครั้งในการทำงาน แล้วจึงนำมาออกแบบกระบวนการและสร้างกลไกรองรับ

เพราะฉะนั้น ทั้งผู้วางนโยบายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการต้องมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนอย่างรอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นผู้นำโดยตำแหน่ง ผู้นำทางจิตวิญญาณ ความเหลื่อมล้ำจะเป็นปัญหาที่กีดเซาะความเข้มแข็งของสังคม ความมั่นคงทางการเมืองที่ล้นน้อย หากไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ บทเรียนของ Saemaul Undong ชี้ให้เห็นว่าทุกปัญหาย่อมมีทางออกจากประเทศที่ตกเป็นเชลยสงครามยาวนาน ผ่านความอดอยากหิวโหยในช่วงเวลาของการฟื้นตัวสามารถลุกขึ้นและก้าวเดินอย่างรวดเร็ว จนเป็นหนึ่งในประเทศที่ล้ำหน้าของเอเชียด้วยบทบาทของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าและด้วยวิสัยทัศน์ของผู้นำการวางกลยุทธ์และการออกแบบกระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จ

Saemaul Undong

*ข้อมูลจากการเข้าร่วมในโครงการ APO

*“Multicountry Observational
Study Mission (OSM)
on Community Development for
Achieving Inclusive Growth :
Saemaul Undong (SU)
Model of Community-driven
Development”*

ระหว่างวันที่ 15-19 พฤษภาคม 2560
ณ เมือง Seoul ประเทศเกาหลีใต้